

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SĂMĂNĂTORUL

Revistă Săptămînală

Supt îngrijirea d-lor :

AUREL C. POPOVICI

PENTRU PARTEA POLITICĂ.

D. ANGHEL, ST. D. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU

PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

AUREL C. POPOVICI. — Credința părinților noștri.

Z. BÎRSAN. — Iubire (poesie).

N. DUNĂREANU. — Povestea unei iubiri.

I. BORCEA. — Lorelai (poesie).

C. SANDU-ALDEA. — Pescar de Islanda (Traducere din Pierre Loti).

A. MIREA. — Monstrul de fier (poesie).

SC. și D. — Revista generală. — Noii membrii literari ai Academiei. — Monumentele noastre istorice. — Necrolog literar. — Criticii literari ai gazetelor. — Notițe bibliografice. — A fost Cristos evreu? — Valoarea Evangheliilor. — Religione și psihologie. — Credințele necredinței. — «A servi Englierei»

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :

In țară . . . 20 bani

In străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

In țară . . . . 10 lei

In străinătate . 12 ,

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA :
B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL
În țară . . . . . 10 lei
În străinătate . . . . . 12 »

CREDINȚA PĂRINȚILOR NOȘTRI

— DE ZIUA ÎNVIERII —

I.

Pour peu qu'on creuse on trouve un abîme infini.

VOLTAIRE

..Astfel oamenii de pe treapta cea mai de jos și cea mai de sus a culturii își întind minile : pe toți îi unește obstescul sentiment că există o mare taină în cosmos, că *naturalul e «supra-natural»*; presimțirea aceasta unește pe Negrul din Australia cu un *Newton*, cu un *Goethe*.

HOUSTON STEWART
CHAMBERLAIN

E Săptămîna Patimilor. O întreagă lume petrece în post și rugăciune și sufletească reculegere. An de an, de aproape două mii de ani! Și așteaptă cu evlavie și senină bucurie ziua mare a Învierii Celui ce cu moartea pe moarte călcînd, a dăruit viața celor din morminte și a mîntuit o lume de pierzare.

A dăruit, cu adevărat, viața celor din mormintele unei strălucitoare civilizații apuse. Ce murise în puterea vîrstei.

Sfîntă zi a Învierii! Cîte dulci și nevinovate amintiri din copilăria noastră, a fiecăruia dintre noi ni se deșteaptă azi! Și ce dureroase aduceri aminte din copilăria istorică a culturii noastre creștine!

Dar e zi de primăvară. Firea întreagă învie iarăș pare că din mormînt. Din somnul lung și greu al iernei, al iernei întunecoase. Natura iar îmbracă cu verdeață iarba de pe cîmp. Pomii înfloresc. Și frunze noi și noi desigur, albastre luminișuri redaă codrilor o nouă viață: ciripiri și gingașe cîntări și murmur de izvoare. Soarele de primăvară dă tărie sufletească și trupească omului, și cîmpului ro-

dire. Din cîmpiile întinse lanuri, lanuri cresc de grîne. E atîta frumusețe și bunătate în natură și în inimă atîtea dulci nădejdi și mîngieri! Căci roade îmbelșugate scoate plugul de fier din holdele țării. Plugul în vînjoasele mîni, vînjoase de muncă, ale Romînului harnic.

Dar fireasca rînduială a lumii așa este, că omul nu pentru a trupului hrană trăește. Ci el se hrănește spre a trăi. Spre a trăi cu trupul, dar mai ales cu mintea, cu inima, cu sufletul său. Căci numai din aceste dumnezeiești adîncuri ale făpturei omenești izvorăște puțința de viață, de fericire omenească pe acest pămînt. Iar pentru așa viață în lume, omului îi trebuie nu numai pîine ci și cuvîntul lui Dumnezeu. Căci viața asta omenească toată ce-i? Și ce e toată lumea aceasta, văzută de noi? O scurtă viață de om, de cîteva zeci de ani, ce însemnează? Doar sufletul nostru de oameni muritori, cînd în bucurii, cînd în mîhniri o duce dela leagăn la mormînt, dar numai o viață de om, de om trecător. Trecător pe o corabie trecătoare, o coajă de lămîie pe o nesfirșită mare, dincolo de orice închipuire omenească. Trecătorule semeț, — de unde vii, unde te duci? Dintr'o lume necunoscută într'o necunoscută lume! Pe o cale de unde nu mai este reîntoarcere! Pe vecie! Urmărește gîndul acesta! Pe vecie, cu toate ale tale bucurii, dureri și nădejdi omenești. Și din care necunoscută lume veniseși, că sînt nenumărate? Și pentru ce? Din cea negură a nesfirșitelor valuri de vremi?...

De mii și mii de ani se gîndesc și se întrebă ai lumii înțelepți și cărturari cu mintea lor, cu inima lor. Și toată «știința» lor nu-i decît — părere. Părere personală. Și iarăș și iarăș aceleași întrebări: Este o zare în lume sau nu este? Și are un început sau nu are și un sfîrșit întreaga lume? Și în lume care-i rostul ei? Dar dincolo de lume? Are conștiința omenească un început sau n'are? Și care-i, cum, de unde? Dar dincolo de începutul ei, de zarea lumii ce-i?...

Vecinice întrebări! Din chinuitoarea neliniște a sufletului pe pămînt! A gîndului, a omului pribeag în această minune a marilor, eternelor minuni. Și vecinic profunde presimțiri și credințe omenești. Dar și multe «răspunsuri» și «deslegări positive», «științifice», «absolute», — iluziuni în alte forme, jucării raționaliste. Căci mecanismul rudimentar al minții omenești nu este adecuat adevărului obiectiv și absolut. Căci deslegarea «integrală» e dincolo de zarea gîndului omnesc. Rostul lumii și al vieții, toată bolta cerească cea fără de început și fără de sfîrșit, *nu încap* în celule cerebrale, într'o scufie cenușie! Iar filosofi toți și toți savanții lumii alt mijloc n'au de a da de adevăr, de fundul lui!

Nu mai *inima*, biata inimă omenească, cu dorul ei adînc, neastîmpărat, acord prelung al vecinicieii, numai ea a presimțit și presimte

adevărul. L'a presimțit dintru'nceput. De cînd bate și tot bate, în zidirea cea de oase, de organe și de mușchi, și împinge mintea săltăreacă să tot zboare ca o minge goală pînă'n infinit. Ea, inima, *conștiința omenească*, a presimțit și ea presimte că lumea aceasta întregă, pe cît o pot cuprinde simțurile noastre cele cincî și slăbănoage, e o *taină*. O taină nepătrunsă, căci ochiul minței noastre e prizmă oarbă pentru ea. Ea, mintea omenească, pornită din fire spre abstracții, abia după mii și mii de ani de vedere, de experiențe și gîndire a ajuns, în sfîrșit, să verifice în simțirea aceasta, în această vie conștiință a tuturor popoarelor pămîntului, *un adevăr filosofic: e relativitatea puterilor mintale, a toată știința omenească azi și în toate vremile ce vin.*

Orî unde ne întoarcem ochii în lume, de fapt nu vedem de cît «minuni», și vorba lui H. St. Chamberlain, cea mai mare ne sîntem noi înșine. Am descoperit nenumărate adevăruri și vom descoperi nenumărate altele în viitor. Ne-am bucurat și ne vom bucura de ele, căci la aceasta ne servă mintea și inima în noi. Dar «minunea minunilor», adevărul «obiectiv» și «științific», ne-a rămas pe veci o *minune, o taină dumnezeiască*. Aceasta neliniștește sufletul nostru și neliniștea ne ia încrederea în viața omenească așa cum e, pornește pe o seamă de oameni spre nesfîrșite lupte cu *fantazii* și lupta se generalizează și prăbușind *credințele* popoarelor, le desființează pe acestea. Căci în această chestie «știință» nu-î, nu-î de cît *credința!*

De la Izî și vechii Elini și pînă la Cristos, de la el și pînă la Kant, la Voltaire și Goethe, pînă la Comte și Spencer, ș'apoi pînă la Ruskin și Pasteur, Bismarck, H. St. Chamberlain și Brunnetière toate sufletele mari și puternic simțitoare, toate mințile filosofilor propriu ziși, au simțit și au înțeles că acesta-î adevărul: că rostul lumii și al vieții este și rămîne o «*taină*», mare și de necoprins de mintea omenească acum și în veci pururea.

Și de la relativ, oamenii conchid la absolutul *nevăzut* și cred în Dumnezeu cel *nelnchipuit*. E Dumnezeuul credinței noastre creștine, al părinților și străbunilor noștri!

II.

Luați-mă credința în Dumnezeu, și-mi luați patria. Dacă nu aș fi un creștin dreptcredincios, dacă nu aș avea minunata bază a religiunii în mine, n'aș fi avut parte de un asemenea cancelar.

BISMARCK.

Sfîntă zi a Invierii! Dangăt de clopote mîngăietoare, străzi și piețe liniștite, curățite de «afaceri», de a vieții sarbădă proză. Multe case-s

noū spoite și tot poporul în sărbătoare. Mulți în haine noi. Copii cu ouă roșii în mîni, cu veselie în față. Obștesc repaos. Căci e praznic mare. Sfințit și sfînt, tot sfînt de două mii de ani! Moment înălțător de inimă și de gînduri. Cîtă poezie și cît farmec de viață în acest simbol! Și, *Doamne, cît adevăr al vieței și datător de viața se cuprinde într'însul!* Ce adevăr profund și sacru! Și ce puțin îl înțeleg, după atîta mar de vreme! Și ce mulți îl preamăresc cu inima — îndoită! Simt și ei că-i *adevăr* la mijloc și nu «superstiție», dar li-e frică de a noilor cărturări intoleranță. E natural. Căci spre a-ți păstra și manifesta credința în Dumnezeu, se cere mare curaj — în acest veac al demagogiei cărturare. Și multă știință pozitivă îți trebuie în ziua de azi, ca să poți descoperi adevărul și să-l poți pricepe pe deplin, în marele labirint al sofismelor scilpitoare de logică și de pseudo-cultură.

Sînt oameni cari cunosc rezultatele positive ale lungilor discuții asupra raportului dintre știință și credință. Și totuș, nenorocita instrucție abstractă care ne usucă de vr'o 50 de ani, îi face a crede că d. p. citate din evanghelii ar fi citate de paradă, din «superstiții», dintr'o inferioară «metafizică a poporului» cum zice Schopenhauer. *Nici nu bănuiesc măcar ce adînc adevăruri din natură, din experiența vieței, din realitatea vie, se copriind întrînsele! Adevăruri din natură, coroborate de întreaga noastră știința modernă.* Dar azi nu pot să dau de cît cîteva indicații în toată chestiunea aceasta.

«Cristos a înviat»? **Da! Adevărat că a înviat!** — Căci nu e o «superstiție» acest cuvînt! *E un adevăr!* Un adevăr istoric îmbrăcat într'o sublimă poezie. Căci prin Cristos, oameni și popoare au înviat la viață, la realitate, la adevărata fire omenească capabilă de idealuri morale, așa cum e, cum a făcut-o Dumnezeu. Cristos a înviat el însuși, și a înviat o lume întreagă — din trufia cărturarilor, din neștiința lor și groapa lor! A înviat o lume de supt ruinele sofismelor ce o omorise, ce o îngropase de vie. Gîndiți-vă numai la toată prăfăria morală în care se îneca atunci civilizația elină; gîndiți-vă la agonia, supt aparențe de sănătate, de «progres» și de «mărire», în care se sbătea civilizația Romei, ajunsă atunci la epoca lui Luchian, a retorilor și gladiatorilor, a necredinței și imoralității generale, a democrației cesariste cu doctrina «*panem et circenses*». «Civilizația» ajunsă la Caligula, la Nerone și Heliogabal, la politica pretorienilor, «*surevanș alegatori*» de dictatori imorali, de crude dictature militare!

«Cristos a înviat?» **Da! Adevărat că a înviat!** El *singur* înviase din groapa în care ajunsese tot neamul lui Israil prin semeția cărturarilor, a leviților și ticăloșia fariseilor și vameșilor săi. E peste putință a înțelege pe Cristos dacă nu știi că el e mereu preocupat de neamul lui pe care voia să-l reformeze în prima linie, pe «*acest neam desfrînat și păcătos*» (Marcu C. VIII 38)», «*neam necredincios*» (Marcu C. IX 19). De fapt însă prin Cristos au înviat *alte* popoare din sălbătecia ce urmasse după subminarea și zguduirea raționalistă a credințelor antice. Căci retorii și sofistii, dărîmînd simboluri pe cari nu le priceuseră, au nimicit credințele popoarelor lor proprii, temelile lor morale și cu ele toată cultura lor clasică. În locul credințelor tradiționale, turnaseră pe suflete — leșie! Leșia distrugătoare a «răspunșurilor lor» individuale, «științifice», «perfecte» în *vecinicele enigme* ale existenței! Luaseră națiunilor credința religioasă, pînea zilnică a vieții lor sufletești, și le hrăniseră cu piatra acră a «științelor»! A «științelor» formaliste și abstracte, din minți speculative în vînt, fără temei în experiență. Popoarele, lipsite de orice razim moral, cu moartea în suflet, arse de setea unei *credințe puternice* ce nu mai era, în nici o formă, nicăieri în lumea lor, în plină descompunere națională, — popoarele au înțeles repede și au primit cu cucernicie evanghelia lui Cristos, a adevăratului Messia. Și Messia a fost. *Caci el le-a mîntuit*. El a liniștit marea zbuciumată, talazurile sufletelor pierdute de cărturari limbuți: «Fățarnicilor, fața pămîntului și a cerului știți să le cercetați, *dar acest timp cum nu știți să-l cercetați?*» (Luca XII. 56). Le-a mîntuit din anarhia ce era să le omoare și *trupește* nu numai naționalicește.

El care nu era «representantul» lor ca semeții lor cărturari, farisei și vameși, ci adevărat biciul lui Dumnezeu în contra lor, reacțiunea intrupată în contra abstracțiunilor logice ce scufundaseră lumea iarăș în barbarie.

III.

«Fiecărui om i se impune convingerea că parcă îndărătul naturii s'ar fi ascunzind o *fință mare, rînduitoare și cîrmuitoare*»...

GOETHE.

Cristos, în înalta lui înțelepciune și adîncă lui smerenie, n'a dat «explicația», «deslegarea științifică» a tainei. Nici n'a încercat măcar să dea și el, ce și atunci numai «cărturarii» dădea, vreo «cosmogonie integrală», ca a lui Haeckel de astăzi bunăoară și a tuturor demagogilor «științifici».

Cristos a urcat Calvarul și a murit pe Sfinta Cruce, pentru că fusese o *dumnezeiască încarnațiune a adevărului etern că rostul primordial și final al lumii e și rămîne o vecnică taină a firei ei nepătrunse, o taină a «Tatalui Ceresco».*

Oameni mari și cu tîlc adevărat în scriptura firii, a științei ome-nești, mai ales Houston Stewart Chamberlain, spiritul cel mai dis-tins în sinteze culturale, au dovedit că deosebirea d. p. între Buda și Cristos e radicală. Ea rezidă în concepțiile lor despre viața ome-nească. Nirvanismul e mîhnirea de mizeriile «fatal legate de o mîină de pămînt». E tăgăduirea categorică a vreunui bine pentru omul în viață. Și față de el și scepticismul european, Creștinismul e mîntuirea. Mîntuirea tocmai din această supremă deznădejde a sufletului doritor de deslegări precise la întrebări organice, funcționale ale minții ome-nești. Creștinismul cu toate alegoriile lui și legendele lui deosebite, în fond e recunoașterea umilă, cucernică a adevărului inexorabil că lumea este o minune divină, pe care o poți cerceta și trebuie s'o cer-cetezi, și de care te poți bucura în voia inimei, dar de al cărei «rost ultim», «adevărat», nici odată nu veți da, pentru că este și rămîne o *taină* nevăzută, a lui Dumnezeu. De aceea crede în Dumnezeu și nu cerceta! Nu căuta să explici tu în mod «științific» probleme ce *nu sînt științifice!*

Budismul e blînda resemnare a desnădejdi sublimе. E conștiinta ucidere a voinței de a trăi, e o religiune a îngropării de viu, a pesimismului. Cristos, din contra, nu privește viața ca «o deșer-tăciune a deșărtăciunilor», el o afirmă. El chiamă lumea *la viață*. Dar pe temeiul credinței în Dumnezeu, în tainicul rost al lumii, al bunătății dumnezeesti și al înțelepciunii ome-nești, al păcei și al smereniei în fața lui Dumnezeu pe care să nu-l ispitim. «Adevăr zic vouă, dacă nu vă veți întoarce și nu veți fi ca copiii, nu veți intra întru împărăția cerurilor». Invățătură plină de înțeles! Ea la taina lumii se referă și de această ispită să ne ferim: de ispita de a «explica» noi, oameni mărginiți, în mod «științific», «perfect și absolut» vecinice «probleme» ce nu sunt explicabile după nici un metod «științific».

Această taină minunată s'o admirăm și s'o iubim căci pe ea numai Dumnezeu o înțelege. Dar să nu ne pierdem mințile căutînd a în-locui credințele noastre în Dumnezeu cu «soluții» și «explicații» pre-tinse «științifice. Pentru că «științifice» nu pot fi niciodată. Sînt însă, precum au fost totdeauna, *păcate*, disolvante pentru orice civili-zație. Căci «Pe Dumnezeu nimeni nu l'a văzut vreodata, Fiul unul nascut, care este la sîmul Tatalui, acela a spus». (Ioan, Cap. I. 18).

«Cristos a înviat?» **Da! Adevărat că a înviat!** — Căci el și numai el a dat și noilor veniți, «barbarilor», puțința unei armonii a sufletului omenesc cu viața. Pentru că el ne-a dezvălit adevărata fire a lucrurilor în lume. El, unicul «filosof naturalist» pe care l'a dăruit Dumnezeu acestei planete. Da, de o mie de ori da, *Dumnezeu!* Căci «natura» nu-î decât o altă *vorba* pentru Dumnezeirea necuprinsă și numai semeția cărturarului neînțelegător de știință se ferește de a pomeni de Dumnezeu.

Înlocuți d. p. în mai toate învățăturile lui Cristos cuvîntul «Dumnezeu» sau «Tatăl cel Ceresc», care supără «știința», cu cuvîntul «natura», «*firea omenească, a lumii, a neamurilor*», și abia atunci veți înțelege că religiunea lui e și azi «modernă» și modernă va fi în vecii vecilor.

Cristos văzuse tot și lămurit ce nu văzuse nimeni dinaintea lui, tot ce o minte omenească poate vedea vreodată: *condiții fundamentale ale vieții popoarelor*. Văzuse că numai pe o credință de stîncă se poate clădi o viață, o viață demnă de om, de o națiune, o *adevărată civilizație*. Și toată știința exactă la care a ajuns lumea, ne dovedește adevărul azi incontestabil că fără o sinceră și adîncă credință în Dumnezeu, nici o adevărată cultură nu e cu puțință.

Cristos ne învață adevărata credință în Dumnezeu și de aceea ne poate da nădejdea într'o ușurare a durerii omenești în lumea aceasta. Și el ne-a dat, el cel dintîiu în lume, învățătura cea mai adevărată pentru aceasta: *iubirea lui de oameni*. El, fenomen al bunătății și al blîndeței, cea mai sfîntă inimă omenească între noi, bieți copii pribegî, treziți într'o lume de noi în veci neînțeleasă în rostul ființei ei adevărate. Citește mereu și adîncește mereu, în fiecă oră a vieții tale, învățătura apostolului către Corintenți: «*Și de aș grăi în limbile omenești și îngerești, dacă dragoste nu am, făcutu-m'am aramă sunătoare și chimbă resunător. Și de aș avea prorocie și aș ști toate tainele și toată știința și de aș avea toată credința încît să mut și munții, dacă dragoste nu am, nimic nu sint*». Ce mult ne-a ajutat această învățătură sublimă timp de două mii de ani! Și unde am fi dacă ne-am putea pătrunde de ea, *fiecare* dintre noi în toată ființa noastră, în fiecare faptă a noastră! Cită dreptate avea Novalis zicînd că abia ne găsim la pragul Creștinismului și că în evangheliile sînt adevăruri vecinice de studiat! Abia sîntem la pragul lui! Și o lume de noi cărturari, de retori și de sofisti, săpînd la baza întregii noastre culturi moderne, la credința noastră bimilenară în Dumnezeu, vor să ne întoarcă înapoi, în starea primitivă a omenirii!

IV.

Eū spre aceasta sînt născut și spre aceasta am venit în lume ca să mărturisesc pentru adevăr. Oricine care este din adevăr, ascultă de glasul meu.

De la Ioan, Cap. XIX. 37.

Am mai spus-o: în scriptura tainelor vieței, în știință, și mai ales în evanghelia lui Cristos, se citește cu evlavie. Numai astfel poți pătrunde pînă în adîncul adevărilor ei eterne.

Cristos nu ne-a făgăduit o împărăție cerească în afară de noi. El ne învață respicăt: «*Impărăția cerească e în lăuntrul vostru*»¹⁾. În hărnicia fiecăruia, în virtuțile sale, în înjugarea patimilor și a poftelor nechibzuite. «*Luafți jugul meu asupra voastră și învățați de la mine că blînd sînt și smerit cu inima și veți afla repaos inimelor voastre! Căci jugul meu este bun și povara mea ușoară este*».²⁾ Este un glas ce răsună prin două mii de ani, ca o eternă simfonie a cerului și a pămîntului!

Cristos e mila însăși, pentru că e dragostea și bunătatea ideală, sublimul sufletului omenesc. El simte toate adevărurile esențiale pentru viața omenească. Și de aceea zice: «*Dați Chesarului ceea ce este a Chesarului*» (a Statului) «*și lui Dumnezeu ceea ce este a lui Dumnezeu*». Iar în ordinea de Stat și în viața popoarelor să nu ne închipuim egalitate și un pacifism cu rîuri de lapte și miere, căci iată ce spune el: «*Au socotiți că am venit să pun pace pe pămînt. Nu am venit să pun pace între voi, ci spada*»³⁾. *Foc am venit să arunc pe pămînt și cît de mult doresc să fie aprins*»⁴⁾. Pentru că așa-i viața pe pămînt, așa-i natura, nu altfel. Numai așa se poate afirma viața, numai așa se poate trăi în lume: prin încordarea tuturor puterilor sufletești și trupesti supt cîrma înțelepciunei, prin luptă statornică și leală, căci: «*Impărăția cerurilor se ia prin stăruință*», — nu prin drepturi imaginare; deoarece «*strîmtă este poarta și îngustă calea ce duce la viață și puțini sînt care o află*». Pe această poartă numai prin hărnicie și înțelepciune se intră, nu prin simple «voințe» platonice. De aceea sînt «mulți chemați, dar puțini aleși».

Știința pozitivă abia după două mii de ani de cercetări verifică azi aceste adevăruri! Și tot numai printr'un adevărat cunoscător al firei, el însuș

¹⁾ Luca, XVII. 21.

²⁾ Matei XI. 29, 30.

³⁾ Matei XI. 34.

⁴⁾ Luca XII. 49.

cu credință în Dumnezeu, prin *Darwin*. El nu a «dovedit» de loc descendența omului din maimuță, după cum pretind urmași de-ai săi neînțelegători și, pripiți în durare de sisteme teoretice pe — nisip. Dar el ne-a arătat, în mod științific, continue asemănări și continue prefaceri, adaptări și selecțiuni, «lupta pentru existență în natură». Și nimic mai mult. Și oricine mai susține «dovedită» descendența din «maimuță», se face în ziua de azi de ris în știința pozitivă.

Cristos e întruparea realității și a idealității vieții omenești așa cum este, și cum o putem după el și noi idealiza. Pentru noi oamenii și a noastră mîntuire, nu în și pentru abstracțiunii fără nici o bază științifică serioasă. El ne arată, ceea ce ne dovedește știința întreagă, că nu există «egalitate» în natură și că fericirea omenească depinde, vorba Romînilui, «de om după cum e om», nu de meșteșugite și încalcite consecințe «logice» din fantazii și poftiri dezlănțuite. De aceea, tot o pozitivă înțelepciune din viață și de viață dătătoare a rostit Mintuitorul lumii zicînd poporului, — despre cărturarii, rétorii și «specialiștii sociali» de atunci: — «*Feriți-vă de prorocî mincinoși cari vin la voi în îmbrăcăminte de oi, iar pe din launtru sînt lupi răpitori*».¹⁾ Eu cred că nu există învățătură mai plastic sculptată împotriva demagogiei cărturare și egalitariste, «democratice» de atunci și de — astăzi. «*Au doar culeg oamenii struguri din spini și smochine din ciulinți? Pom bun nu poate face roade rele, nici pom rău nu poate face roade bune. Căci ori ce pom ce nu face rod bun se taie și se aruncă în foc. Drept aceea după roadele lor îi veți cunoaște pe dinșii.*» Și iarăș: «*Deci ori-cine care aude aceste cuvinte ale mele și le face, va fi asemenea bărbatului cuminte care și-a clădit casa lui pe peatră. Și a căzut ploaie și au venit rîurile și au suflat vînturile și au bătut în casa aceea și n'a căzut; căci era întemeiată pe peatră. Și oricine care aude aceste cuvinte ale mele și nu le face, va fi asemenea bărbatului fără de minte care și-a clădit casa lui pe nisip. Și a căzut ploaie și au venit rîurile și au suflat vînturile și au izbit în casa aceea, și căderea ei a fost mare. Și fu cînd sfîrși Isus cuvintele acestea, gloatele rămaseră uimite de învățătura lui. Căci le învăța ca unul care are putere, iar nu ca cărturarii lor*».²⁾ Și tot ca unul care are putere adevărată, nu ca cărturarii lor: «*Zise lor Isus: Eu sînt pînea vieții. Cine vine la mine, nu va flămînzii și cine crede în mine, nu va înseta*»³⁾.

¹⁾ Matei VII. 15.

²⁾ Matei VII. 21—28.

³⁾ Ioan, VII. 35.

V.

Dreptule Tată, lumea nu te-a cunoscut, dar eu te-am cunoscut și aceștia au cunoscut că tu m'ai trimis.

DE LA IOAN, CAP. XVIII. 25.

Voî pierduți în gânduri sfinte, con-
[vorbeați cu idealuri...
EMINESCU.

Prin viața lui cea sfântă și moartea lui nevinovată, prin jertfa sîngelui său, Cristos «*o pilda*» a vrut să dea popoarelor și lumii. Și a dat-o cum numai o făptură omenească adevărată, natura omului în plenitudinea ei practică și ideală, *Fiul lui Dumnezeu* putea s'o dea.

Și învățătura lui și pilda lui ne-a închegat și nouă neamul și ne-a făcut ce suntem azi în lume: un popor creștin, deosebit de altele, cu rivnă adîncă de a-și păstra sufletul, cu dor de cultură proprie, națională. «*Caci ce folosește ca omul să cîștige lumea întreagă, și să-și piarză sufletul său*»¹⁾ Am trecut și noi prin mari furtuni și vijelii istorice. Năvăliri de barbari, liturghii în limbi străine și cîrmuiră asupra noastră. Și am răzbit prin ele și prin toată urgia vremilor. Dar numai pentru-că sîntem și noi un neam de ființe bărbătești cuminte, care-și clădise casa sa pe piatră. Numai pentru-că părinții noștri aveau *credința în Dumnezeu și în hărnicia lor și nu se luau după proroci mincinoși, ne-asteptînd smochine din ciulin!* În lupte au înfruntat viața; numai luptînd mereu, au putut feri casa noastră sufletească și trupească de apa ploilor, de revărsatul rîurilor și de bătaia vînturilor istorice. Casa nu s'a năruit pînă astăzi, căci credința lor adîncă și smerită în Dumnezeu le da credință în toată rînduiala firei așa cum este. Se închinau lui Dumnezeu, ei în limba lor străbună; se închinau adînc și cu evlavie și-și căutau de treabă; căci apa trece, pietrele rămîn. Și în aceste adînci temelii de sufletesc granit, Dumnezeu și vremea ne-au zidit pe noi un neam, din ce în ce mai mare, cu fire proprie, cu rost de seamă azi în lume. Căci ne-au zidit din fierul calităților și credințelor noastre seculare, ne-au zidit din sîngele părinților noștri ce a curs șiroaie pe cîmpii pentru «*Țară*» și «*Impărăție*», pentru «*Domnul*» și «*Impăratul*», pentru legea strămoșească, pentru neam, — *pentru noi, pentru urmași!*

Calitățile și credințele le moșteniseră «*inconștient*»? Și sîngele și-l vărsa tot «*inconștient*»? Da! «*Inconștient!*» Dar și fără subtilis-

¹⁾ Marcu VIII. 36.

sime discuții cărturare de «indivizi suverani» în vecinică ceartă și împotrivire cu Chesarul și cu Dumnezeu. Căci îi dădea Chesarului, ce *este a lui* fără retoricești «considerente», și dădea lui Dumnezeu ce este a lui fără sofiste explicații «științifice», «cosmogonice». Căci numai așa *pot fi* națiuni în această mărginită lume! Numai așa pot înainta apoi, pe singura cale a vieții, «pe poarta ei cea strîmtă și calea cea îngustă» întru «împărăția cerească». Nu alt-fel. In nici un cas, alt-fel. Grecii și Romanii nu mai sint, deși ar putea să fie și astăzi, și de aci înainte miș și miș de ani. Sint națiuni cari existaseră înaintea lor, există și pot exista înainte. Dar au murit cu zile. Nu atit din cauza barbarilor. Ci pentru-că retorii și sofistii îi porniseră «pe poarta cea largă a vieții»! Și le frînseseră ori-ce putere de rezistență, de viață! Pentru-că nu înțeleseseră din vreme acest adevăr etern, azi cu adevărat științific, și au «înaintat» în prăpastia pierzării ca «oile rău păstorite». «*Intrați pe poarta cea strîmtă, că largă este poarta și calea ce duce la peire și mulți sint cari intra pe ea!*»...

VI.

Eū sint învierea și viața. Cine crede în mine viu va fi, chiar dacă ar fi murit.

DE LA IOAN, CAP. XI. 25.

Pace vă las vouă, pacea mea o dau vouă. Nu după cum dă lumea, vă dau eu. Să nu vi se turbure inima nici să se sperie.

DE LA IOAN, CAP. XIV. 27.

«*Cristos a înviat?*» Da! Cristos a înviat! Și numai el ne poate învia pe noi din groapa neștiinței și a trufiei cărturarilor și prorocilor mincinoși în care ne zbatem. In care ne batem ca frați orbiți ce au intrat pe poarta cea largă ce duce la pierzare. Tot viitorul neamului românesc de aici atîrnă: *de a credinței biruînța, a credinței în Dumnezeuul ocrotitor al părinților noștri!* Toată discuția cărturării și semeția lor de «antropomorfism» nu dovedește de cit a lor nemintoșie. In legea noastră creștină, în această sfîntă credință a părinților noștri și a tuturor oamenilor de inimă și înțelepți din ziua de azi, e o neprețuită comoară de adevăruri religioase, filosofice, istorice și științifice fundamentale. Dar comoara e așezată într'o străveche și poetică grădină. Din două-zeci de secole de evlavie și interpretări omenesti, de profunde și sfinte preocupări sufletești au răsărit nenumărate flori de tradițiuni și alegorii, de legende și simboluri. Ele sint sfinte, căci se țin de sanctuarul învățaturii lui Cristos. Lacrimi și sînge omenesc au

curs șiroaie, secole de-arîndul, pentru ele. Căci tot din aceeași simțire omenească și din aceleași gânduri omenești dar slabe, umile, imperfecte aș răsărit și ele. Atît de enorm de greu este a întemeia o religieune! Căci nici-odată o religieune *trăinică* pentru o cultură n'a fost și nu poate fi simplă, simetrică, riguros consequentă. De aceea e atît de greu a «reforma» o religieune sau a o schimba cu alta tot la fel, și de aceea trebuie multă înțelepciune chiar în simple adaptări ale formelor exterioare neesențiale, la trebuințele bisericelor însăși.

Pentru ori-care Român cu adevărat cult, care înțelege toate aceste adevăruri de viață și multe altele, religieuna noastră creștină în sine și simbolurile ei exterioare, nu pot presinta nici o dificultate față cu o sinteză într'adevăr superioară a culturii moderne. Drapelul ciuruit de gloanțe, pe care-l poartă ostașii în fruntea unui regiment, nu-î de cît un petic de pînză. Și totuși cînd te vezi în fața lui, simți un fior de evlavie în sufletul tău și involuntar îți scoți pălăria. *Dacă e suflet în tine!* Aici e origina tuturor nenorocitelor sofisme contra religiunii: în lipsa de suflet. De fapt, nimeni din oamenii cu adevărat mari n'au îndrăznit vre-odată, și nici nu își închipue cu puțință, a cleveti și a slăbi credința noastră creștină. Căci întocmai ca Englezii, și mai ales ca toate națiunile germanice, și neamul nostru numai în umbra Crucii se făcuse cruce de voinic, cum zice Românul. Și numai păstrîndu-și și adîncindu-și mereu credințele sale va intra și el, la plinirea vremii, în împărăția cerească.

De aceea, mai ales noi Românii să luăm aminte învățăturile lui Cristos și adînc să ni le săpăm în minți și inimă. Mai ales azi! «*Căci se vor ridica Cristoși mincinoși și proroci mincinoși și vor da semne mari și minuni în cît să amăgească chiar pe cei aleși, dacă se poate*¹⁾. Și pentru înmulțirea fără-de-legei, se va răci iubirea multora²⁾. Și dacă o împărăție se va fi desbinat în sine, cea împărăție nu poate sta³⁾. Și el zise, *vouă va este dat să înțelegeți tainele împărăției lui Dumnezeu, iar celor-lalți în pilde ca privind să nu vază și auzind să nu priceapă*⁴⁾. *Eă sint calea și adevărul și viața; nimenea nu vine la Tatăl de cît prin mine*⁵⁾. Să nu se turbure inima voastră. *Aveți încredere în Dumnezeu, aveți încredere în mine*⁶⁾. Fericiți sint ochii voștri că văd și urechile voastre că aud. Căci adevăr zic vouă că mulți proroci și drepti aș dorit să vază ce

1) Matei XIV. 24.

2) Matei XXIV. 12.

3) Marcu III. 24.

4) Luca VIII. 10.

5) Ioan XIV. 6.

6) Ioan XIV. 1.

vedeți și n'au văzut. Și să auză ce auziți și n'au auzit. Deci voi, ascultați pilda sămănătorului ¹⁾). Acestea vi le-am vorbit *în asemănări...* *V'am spus acestea, ca să aveți pace întru mine.* In lume aveți strîmtorare, dar îndrăzniți, eū am *biruit* lumea ²⁾). Căci cerul și pămîntul vor trece, dar cuvintele mele nu vor trece».....

Nu vor trece, căci exprimă legi ale firei, porunci cu adevărat dumnezeiești. Să ascultăm de aceste sfinte învățături. Căci tot neamul românesc, afară de oile lui rătăcite, le ascultă cu tot sufletul său în toate țările în cari trăește, luptă și nădăjdueste. Să le ascultăm, și fără șovăire să le urmăm, căci, fără «voturi», aceasta este *voința poporului*, a întreg neamului nostru! Voința lui cea mai curată, statornică de două mii de ani și cea mai înțeleaptă. Pentrucă de la credința lui creștină în Dumnezeu atîrnă *toate* credințele, toată ființa lui morală și națională în lume. Ca orî-ce popor, el nu-și poate da seama în chip lămurit de legăturile acestea complexe, el nu le poate exprima, dar el le șimte pînă în adîncimile ființei sale căci *sînt rădăcinile ei, sînt sufletul său secular!* Iar cel ce îi slăbește și îi dărîmă aceste credințe fundamentale îi secătuește și îi omoară sufletul. Și nici un Român conștient, cu mintea întreață și inimă curată, nu se poate face vinovat de asemenea fără-de-lege contra singelui său.

Să înălțăm deci gîndurile și inimile noastre în această sfîntă zi a Invierei! A Invierei Celui ce cu viața sa și moartea sa pe Cruce a plătit preț de rescumpărare pentru mîntuirea noastră, pentru cultura noastră. Și cu sfîntă convingere și mulțumire să zicem:

Cristos a înviat! Adevărat că a înviat!

AUREL C. POPOVICI.

IUBIREA

*Iubirea? O fermecătoare stea
Ce cade 'ntr'o prăpastie adîncă...
O vezi... și-ți părăsești frumoasa stîncă
Să tot coborî o viață după ea;
Îți uiți de cerul larg ce l'ai avut,
De soarele din zilele de vară,
Coborî, coborî înspre necunoscut
Pierzîndu-te 'n adînc fără hotara...*

¹⁾ Matei XIII. 16, 17, 18.

²⁾ Ioan XVI, 25-33.

*Căderea ta-ri un vis... îl știu eu visul!..
 Și legănat de el... cu Dumnezeu!
 Coborâ-te, coborâ-te mereu
 Cu ochi închiși să nu zărești abisul,
 Să nu te-apuce dorul de lumina,
 De culmea la stăpîna peste zări
 Ca-ți vei vedea viața o ruină
 Și-ri sta zdrobit la mijloc de cărări..*

Z. BÎRSAN.

POVEȘTEA UNEI IUBIRI¹⁾

Cînd ne coborîrăm pe malul jos, se desluși din întunecet luntrea și trupurile celor doi lopătari, care stăteau în picioare, așteptîndu-ne.

— Gata băieți? întrebă revizorul.

— Gata, răspunse un glas.

Ne urcarăm în luntre, lopătarii potriviră visele și împinseră lotca la adînc. Pornirăm încet de-a lungul malului năsipos, prin fața sălciilor bătrîne, care întindeau brațe negre, cu forme ciudate, în noaptea rece de Octomvrie.

Un vîntuleț ușor, tăios, sufla peste apă. Mișcarea înceată a valurilor nu se auzea din pricina lopotilor, care răsuna cu zgomot sec în cuiele de fier.

Cîtă vreme vom fi mers așa, nu știu: ceasornic n'aveam și noaptea era neagră.

Din cînd în cînd lopătarii lăsaă visele, suflau în palme, se loveau cu brațele cruciș peste coaste, apoi iarăși încordaă mușchii, s'aplecaă trăgînd.

Simțeam atunci cum luntrea se mișcă, alunecă ușoară, însuflețită ca o ființă, care ar fi căpătât viață în cele patru brațe.

Pe cînd nici nu m'așteptam, revizorul cîrmi luntrea la mal, căutînd prin întunecet; o cîrmi dintr'odată și cînd mă uitai bine, văzuî că botul a intrat într'o scursoare.

Aci trebuia să așteptăm pînă s'o lumina.

De-acolo, c'o năpîrcă aveam să intrăm în baltă, la giște.

Era frig. Ca să ne încălzim, lopătarii strinseră niște crăci uscate și aprinseră un foc mare în pădurice, lingă malul apeî.

De-odată lumina flacărilor desluși trunchiurile copacilor și ramurilor negre, Ne strinserăm roată... Cînd îmi aruncaî ochii spre malul apeî, văzuî o cruce...

O dungă de frică parcă 'mi vîri pe dată çurenți reci, din creștet pînă 'n tălpi.

— Cine-î îngropat aici? întrebaî pe revizor, cu neliniște.

— Un om. Știu și eu ce nație o fi? Iaca Ștefan, agentul, știe mai bine, să-ți spue el — și-mî arată spre unul din cei de față, un om ca de vre-o trei-zeci de ani, care își încălzea palmele la foc.

¹⁾ Din volumul ce va apare în curînd, în editura «Minervei».

Ștefan cînd auzi glasul revizorului, clătină din cap...

— Da, știu... Vrei s'auzi? Pîn'la ziuă mai avem...

— Cum de nu, răsponsei eu bucuros și mă dădui mai aproape, pe cînd un lopătar aruncă lemne peste jar.

— Nu de mult, începu agentul și își trăsese căciula groasă mai pe frunte, sînt vre-o doi ani, trăia aci în «Satul Nou» un veteran, Ilie Armașu.

Era de loç din Dresca, de la granița Neamțului, cum spunea dînsul.

Cînd a venit omul nostru, i-a fost greū la început, dar gospodar și muncitor cum era, și-a tăiat lemne din pădure, a făcut cherpici și a durat casă mare, frumoasă, aproape de malul apei, pe pămîntul ce i-l dăduse Statul. Atîta i-a venit greū pîn' și-a ridicat casa; de acolo, unde-a început să împletească nuele, să-și îngrădească locul, să-și facă șură, și ocol pentru boi; iar Rușii care erau aici, se uitaū la el cu ciudă și mirare, văzîndu-l cît e de priceput.

Mă rog, în scurtă vreme, și-a întemeiat Romînul o gospodărie, parc'ar fi fost de cînd lumea în satul nostru, nu un venetic.

La început cînd a venit și-a adus un băietan.. Eraū, va să zică, trei de toți.

Dar după ce și-a întemeiat gospodăria plecā într'o zi la Dresca să-și vînză ce mai avea acolo și mai aduse și pe ceilalți copii: doi băieți și o fată. De cum a sosit în sat, s'a dus vestea despre frumusețea fetei. La crișmă într'o zi aud pe niște Ruși:

— Frumoasă-î Catinca bre...

— Iubește pe tine, Grișă? întrebă altul.

Și rîdeaū flăcăii și beaū ca'n zi de Duminecă.

Aici în Satul Nou, pe vremea ceea, era un post de marinar; făceaū partrula noaptea dar și beaū și furaū. Cîntaū ei frumos, dar tot îi întrecea Nitchin, un soldat de la pichetul rusesc. Iarna cînd era Dunărea înghețată, treceaū Rușii de la pichetele lor dincoace, aduceaū armonia și unde se'n-cingeaū niște jocuri și niște cîntece pe zăpadă, în pădurice lîngă sat, de-a mai mare dragul.

Pe urmă veneaū la crișmă, s'ășezau la băut și beau cu oala, nu așa... Dar printre toți, ăsta, Nitchin se ținea ceva mai mîndru; el bea, dar mai cu socoteală, îi plăcea să cînte și cînd începea, parcă ți se rupea inima; iți venea să plîngi de jele și de dor.

El nu era Rus, și de aceia nu puteam înțelege ce spune; dar știū că zicea de dor, că tare mai mergeaū la inimă cîntecele lui. Și era frumos: alb la față, niște ochi albaștri și-o mustață mică pe de-asupra buzelor roșii. Era înalt, voinic și se cunoștea el că-î fecior din oameni...

Odată l'am întrebat:

— De unde ești tu, bre Nitchin?

— Finlanda...

— Finlanda? Unde-o mai fi și asta? Uitasem din școală și mă tot băteam cu mîntea unde o fi țara ceia.

Am aflat de la alții că avea tată, mamă, acolo, că stăteaū bine.

Rușii veneau la două-trei săptămîni în satul nostru, că mai mult nu le dădeau voie.

Și cînd veneau, știu că lăsau parale bune la crîșma lui Filip. Ai noștri, nu se duceau dincolo. N'aveau la ce. Nicî crîșmă nu era.

Intr'una din zile aud șoptindu-se în sat că Nitchin s'a îndrăgostit de Catinca lui Armașu, fata veteranului. Măi, a dracului treabă!

Acuma pe mine nu mă prinse mirarea, că băiatul era frumos, dar cealaltă lume se mira.

— Tocmai de asta, că era de alt neam, zise un lopătar.

— Ei, dragostea nu 'ntreabă, măi băiete!

Eu știu că eram tare curios, — să văd pe fata asta, de care se spunea atîta. Și iată că într'o zi, cum mă duceam la Pătlăgeanca, îmi ese înaintea Catinca. Se ducea la apă. Dar eu îmi fac drum de vorbă... «Tare mi-î sete», zic. Și numai ce văd că-mi apleacă zîmbind cofa. Am băut eū, n'am băut, dar în ochii ei știu că m'am uitat. Spun drept, așa frumusețe n'am mai văzut: să umbli toată țara și să nu-î găsești păreche.

Nu unul ca Nitchin, dar un sat întreg să se omoare după ea. Avea niște ochi negri adînci, de'ți săgeta inima, cînd te privea.

Și o față, un păr și niște obraji roșii, cum îi cireșa cînd dă în copt.

«Hei», zic eū, «a avut dreptate cine a a spus că-î frumoasă».

Trece din ziua aceia multă vreme. Era astă primă-vara. O vreme frumoasă și caldă. Dunărea venea mare, mare, spumegînd și făcînd anafoare. Prin valuri alergau pescarii cu setcile prinzînd scrumbii. Prin sat eșise oamenii la semănat. În toate părțile sătenii dădeau zor cu munca. Da'n vremea asta Nitchin nu se mai vedea pe la crîșmă. Uneori îl zăream pe mal cu pușca la umăr, cum trecea de sentinela și tocmai în dreptul casei veteranului.

«Or fi fost numai vorbe», îmi zic eū, «cu dragostea lor»... Dar iată că într'o seară veneam din Tulcea: era o lună plină, de se vedea ca ziua și Dunărea lucea ca argintul. Veneam încet pe lingă mal și iacă de odată văd, o luntre, care se apropie de sălcii. Dintr'însa sare jos un om și nu mult dintr'o tufă răsare o umbră. Eū mă opresc. Pe dată mi-a trecut prin mînte o bănuială. «N'o fi Nitchin»? Și nu știu cum, cu toate că eram însurat, mă pitesc într'un șanț să văd ce-o să se petreacă. Și numai ce văd pe flăcău că s'apropie de fată.

O cuprinde de mijloc, o strînge în brațe și rămîn așa multă vreme lipiți unul de altul. — Pe urmă aud... «Tu dragă la mine, Catinică. Of, tare dragă la mine!» și se bătea pe inimă.

Apoi se puseră jos. Eu, dac'am văzut așa, m'am ridicat binișor, m'am tîrit pînă la marginea drumului și am luat'o spre casă.

«Hei, a dracului fată», zic eū nevestei, «știu că tot e adevărat ce se vorbește». Dar ea se uită la mine. «Cum?» și n'cepu să se mire. «Eū am auzit alta de la nevasta jandarmului: că serjentul major de la grăniceri se ține după fată», spuse nevastă-mea. Că, știu d-ta, chiar în toamna ceea venise ordin de mutare flotilașilor.

În locul lor făceau grănicerii paza frontierei.

Serjantul ăsta major, stătea cu garnizoana în Satul Nou.

— Nu se poate, îi spun eu nevestei, eu am văzut-o cu Nitchin.

— Ei, ascultă ce-ți spun eu. Lui Florea i-a căzut dragă.

Așa 'l chema pe serjantul major.

La drept vorbind nici Florea nu era de lepădat. Frumos așa, nu era, dar era bine îmbrăcat și avea leafă bună.

Florea aflase de dragostea ei cu Nitchin și de aceea dăduse ordin ca nici un grănicer rus să nu mai treacă dincoace. Era acuma pază strașnică. Unde să mai umble cine-va noaptea pe Dunăre!

Cum s'a făcut, Florea s'a dus în casă la veteran. L'a primit omul bine, că erau oameni tare de treabă. Mă rog, dulceață, cafea, ca la boieri—azi așa—mîine așa, cînd căutaî, Florea acolo-era. Tot satul acuma vuia de serjantul major de la grăniceri că se are'n dragoste cu fata veteranului. Ba se zvonise că se face și nunta.

Într'o seară, pe cînd stăteam așa în ogradă, numai ce aud de odată un glas de cîntec. Mai întîiî mi s'a părut că 'i cine-va de la noi; dar, cînd mi-am ațintit urechea, am cunoscut că 'i de la Ruși. «Trebuie să fie Nitchin,—zic eu—, «altul-nu cînt'ășa frumos» și am eșit lingă mal de-am ascultat. Venea așa de dulce, de jalnic și de curgător cîntecul, că 'ți ardea inima. Oîu muri și n'oiu mai auzi, parcă nu era glas omenesc.

Mulți oameni din sat ascultaî de pe mal cîntecul lui.

— Dar ce spunea? întrebă revizorul.

— După cîte am aflat de la alții, zice că era vorba de o casă peste-o apă, de o fată mîndră, care l-a nenorocit. Eu care văzusem întîlnirea fetei, pricepeam acum ce trebuie să fie... Dar fata în vremea asta stătea tristă pe malul apeî, asculta pe iubitul ei și lacrămî îi curgea din ochi. Era tristă căci aflase că Florea era pricina pentru care Nitchin nu mai putea trece dincoace să se întîlnească cu ea.

Une-orî venea la mal și se uita lung la dragul ei, cum stătea de pază. Își făceau semn din mîină, cu batista, și atîta. Dar unde 'i vedea cine-va? Eu am aflat asta tîrziî de la niște pescari ruși.

Florea nu mai putea; se dădea în vînt după fată. Ce n'a făcut s'o înduplece să-l iubească!

Lucruri scumpe i-a adus, bomboane de la Ismail. Degeaba! Ea le arunca. Și de cîte-orî venea el în vizită, își făcea treabă ba la boi, ba la adus apă, mă rog numai să nu stea în casă. Grănicerul nu mai putea de ciudă. Într'o zi se duce la tatăl fetei și-i spune verde:

— Mie mi-e dragă fata, să mi-o dai de nevestă. El i-a răspuns: «Să vedem ce zice dînsa». Era om cu judecată, vezi.

Fata tace, nu spune nimica. Trece azi, trece mîine, Florea s'aține într'una să-i dea răspuns.

Dacă vede așa, își pierde răbdarea, se duce iar.

— Ce faci? Imi dai fata?».

Armașu cheamă pe Catinca înăuntru și fără de nici un înconjur, o întreabă :

— Ei, ce zici tu ? Iacă te cere domnu Florea. Spune: ce ai de gând ?».

Fata pune ochii în pământ și răspunde scurt :

— Nu, tătucă, nu mă mărit.

Atunci Florea s'a îngălbenit la față și prinse a scormoni pământul cu călciiul, tremurind de ciudă.

— Ți-e drag Nitchin, un nespălat de Rus, care nu-î nici om cu stare ? Și pe mine, care am leafa mea, slujbă sigură, nu mă vrei !

— Nitchin ? Care Nitchin ? întrebă Armașu cu mirare.

— He, he, ești în urmă cu politica, răspunse Florea vesel, rizind cu răutate. Știe tot satul. Și d-ta nu știi nimic ?

Armașu a sărit în sus ca ars și s'a uitat crunt la față.

— Cum ? Tu te-ai dat în dragoste cu Rușii ?

Ea tăcea și se îngrămădise într'un colț, plîngînd înăbușit.

— Spune ! — strigă tat'-său și se repezi cu pumnul întins.

Fata n'a răspuns și plîngea, plîngea într'una.

Armașu 'i trase un pumn în față.

Atunci Florea se scoală și l'apucă de braț.

— Las' n'o mai bate... și plecă mormăind.

A doua zi tot satul știa întîmplarea...

«Ha, de-ceea cînta Rusul cu atîta foc», spuneau oamenii.

Și par'că a fost un făcut ; din seara aceea nici o dată nu se mai auzi cîntînd.

Se vede că fata i-a trimis vorbă. Avea și Rusul spionii lui, pe pescari. Dar Florea jurase răsbumare. Nu se aștepta să capete așa afront, el, șef de garizoană, om cu carte. Chiar eū l'am auzit odată la crîșmă.

Trecuse multă vreme la mijloc, credeam că s'a isprăvit tot, îl credeam pe Nitchin plecat, mutat în inima Rusiei. Nici prin sat nu se mai spunea nimic. Pe față o văzusem de cîte-va ori tristă, descurajată. Auzisem că rău o pățise de la tată-su, săraca ! Era acum toamna, căzuse și frunza plopilor, iar girlele prinseseră ghiață. Seara, de cum s'aprindeau luminile, cădea pe Dunărea ceață, să nu vezi la doi pași.

Intr'una din zile aveam treabă la Tulcea.

Pindesc un timp bun, mă urc în luntre și pornesc. Mă întorc așa pe'nse-rate, da cînd să intru'n sat, aud sgomote și strigăte, văd lume peste lume fugînd toți la vale.

«Ce-i ?» întreb eū.

«Aū împușcat grănicerii un contrabandist».

De-odată par'că m'a luat cu rece prin tot trupul.

M'amestec și eū printre-ei și-o iaū la fugă. Cînd ajung aci, ce să vezi ? Nitchin, săracul, întins la pământ pe malul Dunărei, împușcat în partea stîngă, descheiat la haină și, dintr'o rană mare, singele picura pe cămașă. Oamenii aprinseseră un foc iar flăcările-î lumina chipul cuprins de gălbeneala morței. Horcăea încet, cu ochii pe jumătate închiși și lingă el oamenii clătinaū din cap. La ciți-va pași, la mal, luntrea în care fusese împușcat. Întrebaī cum l'au omorit.

— A voit să treacă pe ascuns, sentinela l-a simțit. L'a somat să tragă la mal, el n'a voit. Atunci a tras foc și l-a doborât, zise un bătrîn.

— Păcat, săracu'! Așa frumusețe de om! Am rămas multă vreme lângă trupul voinicului, care murise aci pe pămînt străin, departe de-ai lui. După un timp mă depărtaî și tot timpul pînă acasă m'am gîndit la dragostea lui nenorocită, care-l vîrîse în pămînt.

Toată noaptea n'am putut dormi; aci îmi răsăria în minte chipul frumos al fetei care-l aștepta cu inima bătînd de frică, lângă trunchiul unui copac, în clipa când era să fie împușcat. Aci mutra întunecată a sergentului major, care într'adins dăduse ordine aspre. Și cine știe dacă n'a fost chiar el? Cine știe? A doua zi l-aî îngropat chiar aci. Un om din sat i-a făcut crucea, altul i-a cumpărat lumînările...

Pe fată n'am mai văzut-o; dar într'o seară tîrzie, spun oamenii c'ar fi zărit-o trecînd grăbită în pădure. Zile de-arîndul a sădit flori pe mormîntul sărac. Pe urmă au trecut luni la mijloc și în sat se uitase de n'tîmplarea asta. Eu am văzut-o o singură dată, slabă, uscată de necunoscut... Amarnică femeie! L-a iubit strașnic. Hei unde mai găsești așa inimă? Nici c'a voit să se mai mărite. Degeaba au cerut-o unul, altul. Și într'o zi aud c'a plecat, s'a dus în satul ei, la o mătușe din Dersca.

Cine știe ce-o fi făcînd, dac'o fi trăind».

Agentul tăcu, se uită în ochii mei, apoi la crucea de lingă mine. Fără să vreau, întorsei capul. În lumina slabă a focului se deslușea crucea de brad, plecată într'o parte și care însemna locul unde hodieau oasele unui om fără noroc. Un vîntîșor' prinse a bate printre ramurile sălciilor desfrunzite, iar la mal valurile se loveau de țărnam cu zgomot ușor și sec.

Stăturăm o bucată bună și nimeni parcă nu îndrăznea să zică o vorbă. Focul își potolise flacăra, se stîngea în scînteerea jarului. La răsărit o geană de lumină însemnă răsăritul. Aburî ușorî se înălțau din apă.

Ne ridicarăm tăcuți și pornirăm încet peste frunzele uscate pe poteca îngustă, care ducea la marginea ghiolului.

N. DUNĂREANU.

LORELAI

(DUPĂ EICHENDORFF)

*Se simt plutînd florî noptîi reci; ...
Călare, numai tu prin codru trecî?
Ești singură de tot, pădurea-î deasă;
Te iaî cu mine, tu să-mî fî mireasă!*

*«De viclenie-î gîndul vostru plin;
Mi-e sfîșiată inima de chin.
Auzî cum rătăcește cornu'n vînt!
O, du-te, du-te! Nu știî cine sînt.»*

*Ce mindru-ți este roibu 'mpodobit,
Făptura numai bună de iubit,
Acuma te cunosc — o, Doamne, vai!
Doar tu ești vrăjitoarea Lorelai!*

*«Tu mă cunoști, — palatul meu de stîncă
Se oglindește 'n apa cea adîncă...
Se simt plutind fiorii nopții reci,
Din codru tu n'o să mai scapi în veci!»*

I. BORCIA.

PESCAR, DE ISLANDA

X.

De data aceasta rămaseră zece zile de-a rîndul în ceață groasă, fără să vază nimic. Pescuitul era bun și acum și cu atîta muncă nu li se ura. Din timp în timp unul din ei sufla într'un corn de unde eșia un zgomot asemenea cu mugetul unei fiare sălbatece.

Une-ori, de afară, din adîncul ceței albe, un alt muget răspundea la chemarea lor. Atunci priveghiau mai bine. Dacă strigătul se apropia, toate urechile se îndreptau spre acel vecin necunoscut, pe care nu-l vor zări de sigur niciodată, dar a cărui prezență era o primejdie. Se făceau fel de fel de prepusuri asupra lui, el devenia o ocupație, o tovărășie și de dragul de a-l vedea, ochii se căzneau să străbată nepipăibilele museline albe care rămîneau întinse pretutindenii în aer.

Apoi acel vas necunoscut se îndepărta, mugetele cornului lui mureau în depărtarea liniștită și oamenii se regăseau atunci singuri în tăcere, în mijlocul acestei nemărgeniri de aburi nemișcători.

Totul era pătruns de apă, de pe totul riura sarea și saramura.

Frigul se făcea mai străbătător, soarele zăbovia mai mult în acest tîrîș al lui supt orizont; erau deja nopți adevărate de un ceas sau două a căror împînzire mohorîtă era sinistră și înghețată.

În fie-care dimineață măsurau cu o greutate de plumb adîncimea apelor, de teamă ca *Maria* să nu se fi apropiat prea mult de insula Islandei. Dar toate undițele puse cap la cap, nu ajungeau să dea de fundul mării. Pluteau deci în largul ei și pe ape adînci.

Viața era sănătoasă și aspră. Acest frig mai înțepător marea mulțumirea ce aveau seara, împresiunea de adăpost cald pe care o sim-

țeaă în odăița de stejar masiv, cînd se coborău să mănînce saă să se culce.

În timpul zilei acești oameni mai schimnicî ca niște călugări, vorbeau puțin între ei. Fie-care cu undița în mîni, rămînea ceasuri și iar ceasuri întregi la acelaș post neschimbat, muncînd numai cu brațele la munca neîncetată a pescuitului. Ei nu erau îndepărtați unul de altul, de cît de doi saă trei metri și în cele din urmă nu se mai vedeau.

Această liniște a ceței, această întunecime albă adormiău spiritele. Pescuind, își cînta fie-care pentru el, vre-un cîntec din țară, dar cu voce încetată de teamă să nu sperie peștii. Gîndurile deveneau mai încete și mai rare, păreau a se destinde, a se întinde în timp, pentru a ajunge să umple timpul fără a lăsa în el goluri, intervale de ne-ființă. Nu se mai gîndeau de loc la femei pentru că era deja frig, dar visaă lucruri fără nici o legătură saă minunate, ca în somn, și urzeala acestor visuri era tot atît de puțin strînsă ca și o negură...

Această cețoasă lună August avea obiceiul să închidă ast-fel în fie-ce an, într'un chip trist și liniștit, sezonul Islandei. Alt-fel, era aceeași deplinătate de viață fizică, umplînd piepturile și făcînd mușchi tari marinarilor.

Yann își găsise repede obișnuitul său fel de a fi ca și cum din marea lui mîhnire n'ar fi mai rămas nimic. Sprinten și cu băgare de seamă, repede la manevră și la pescuit, cu apucături de om desghețat, ca unul ce n'are nici-o grijă, de altfel comunicativ, la orele lui numai —cari erau rare—și purtînd în totdeauna capul cu aceiași înfățișare, indiferentă și poruncitoare în acelaș timp. Seara la culcare, în chilioara veche pe care o păzia Fecioara de faianță, așezat la masă, cu un cuțit mare în mînă, înaintea vre-unei farfurii cu mîncare bună, caldă, îi venea ca altă dată să ridă de lucrurile hazlii pe cari le povesteau ceilalți.

În adîncul lui el se ocupa poate puțin și de acea Gaud pe care Silvestru i-o dăduse desigur de femei în cele mai de pe urmă mici clipe de agonie—și care era acum o sărmană fată, fără nici un sprijin pe lume. Mai ales poate că doliul acestui frate era încă în adîncul inimei lui.

Dar această inimă a lui Yann era un ținut virgin, greu de stăpînit, puțin cunoscut, și în care se petreceau lucruri ce nu se vedeau pe din afară.

(Va urma).

C. SANDU-ALDEA.

MONSTRUL DE FIER

«Aleargă monstrul meu voinic, aleargă...
 Cu minile pe frină stai, poți merge'n pace..
 Inseamnă'ți dunga ta de fum supt bolta largă :
 'Naintea noastră drumul își desface
 Panglica lui de fier șerpuitoare...
 Hai, monstrul meu, voios descleastă'ți gura,
 Aruncă'ți șuerul prelung, — și-aleargă!

Din goana ta mi-e drag să văd natura
 Cu mîndrele-î decoruri schimbătoare :
 Păduri și țarină, tîrguri, sate, ape...
 Ca niște uriași în pas gimnastic,
 Cuprinși ca de o panică, fantastic
 Fug stîlpî mari de telegraf în urmă...
 Fug casele din sate ca o turmă
 Și fuge turla după ea ca un păstor;
 Ca gîturî de girafe însetate
 Se uită cumpeni de fintini la noi mirate.
 Se'nșirue și fug cantoanele 'n monom
 Și kilometrii fug în urma lor,
 Și toate-aleargă ca pe-un hipodrom
 Parcă s'aũ pus să bată un record...
 Și'n fuga asta dela sud spre nord
 Pân' și pămîntul antrenat deodată
 A prins să se învîrte ca o roată...

Hai, monstrul meu, că iar e primăvara,
 Innoadă'ți în tampoane lunga trenă...
 Divinul regisor a pus în scenă
 Cea mai frumoasă feerie iară :
 A pus întîi să măture Austrul
 Cele din urmă zdrențe de zăpadă ;
 Ca unuî nastur vechiu, cînd e paradă,
 I-a dat pe cer lui Febus iarăși lustrul ;
 A prîmenit decorurile toate,
 A cheltuit atîta verde și albastru ; —
 Tavanul spart de-al iernei crunt dezastru

L'a zugrăvit din nou și-acuma scoate
 Din garderoba lui făr' de păreche
 Treptat strălucitoarele costume,
 Cîrbind din nou mizeria cea veche
 Spre-a 'nveseli această tristă lume...

E tristă lumea, monstrul meu, privește :
 Vezi tu, în marea asta luminată
 În care totul reîntinerește,
 Eă singur, unde trec, însemn o pată,
 De parc'aș fi în doliu totdeauna :
 De sus și pînă jos sînt una
 Cu umbra mea, de negru, ca un cioclu...
 Cu grijă'n veci prin vastul tău monocl
 Scrutez mîi de primejdii puse'n cale,
 Căci sînt răspunzător de-atîtea vieți, închise
 În cutele de fier a trenii tale...
 Parlamentari cu libere permise,
 Înalți slujbași ai Statului, miniștri,
 Suspecte mi're de casieri și nișteri,
 Spoliatori, și lume mai mărunta,
 Insurăței ce'și fac voiajul lor de muntă,
 Comiși, demimondene, barzi cu plete,
 Aventurieri ce pleacă să joace la rulete,
 Și cîți nu port cu mine, pe cîți nu-î am în samă...
 Ei beau, petrec, mănîncă și nu știu sumbra dramă
 Ce se petrece 'n mine...

Vezi tu, iarăși descinde
 Culoarea vieții mele ca tușul cel de China
 Din călimara noștii... Se-aprinde acum lumina,
 Treptat, supt capișoane, în șirul de vagoane
 Și fiecare'și cată acuma un culcuș...
 Perdele și zăvoare sînt trase-acum pe uși,
 Iși scoate unul gheata și gulerul celalt,
 In Wagon-Lit se 'ntinde un personaj înalt
 Și sforăe cu toții, ferifi, la adăpost...
 Eă singur staă de veghe și, neclintit la post,
 N'am voe să 'n hid ochii...

A, monstrul meu iubit,
 Ce-ar fi acuma, spune, să-î prăvălim pe toți !
 Vezi cotul care-l face Siretul liniștit,

*Ți-aducă aminte podul pe șubrezii piloți,
Știi apa ce adîncă-î acolo, în bulboane...*

*Mărește-acum viteza și trena de vagoane
Iși zguduie întreaga coloană vertebrală,
Fulgerător sporește a monstrului iuțeală,
Descrește depărtarea și se ivește podul...*

*Dar iată că un clopot, cu nota lui sonoră
Vestește 'n taina nopții cea mai sublimă oră
Care-a sunat vre-odată, chemînd la el norodul...
Ascultă omul negru cu minile pe frînă
Și își aduce-aminte că-î sfînta săptămînă
A patimilor... Vede din fugă cum s'aprind,
Cum tremură pe drumuri făclii, ca puncte pale,
Cum joacă pretutîndeî, cum se ajung pe cale
Și pier, ca iar s'apară departe licărind...*

*Tresare omul negru și aiurit își duce
La frunte mina dreaptă, făcîndu'și sfînta cruce,
Brusc' apăsînd cu stînga pe frînă...*

Și supt roți

*Răsună'n treacăt podul pe șubrezii piloți
Se luminează-adîncul de fulgerări fugare,
Zadarnic chiamă apa...*

*«Hai, monstrul meu iubit,
Inseamnă-ți iarăși dunga de fum supt negrul cer:
Aprinde-ți ochii roșii mai vîi în scăpărare,
Să mergem înainte pe panglica de fier
Ce 'ncunjură pămîntul acestă 'mbătrînit!...».*

A. MIREA.

REVISTA GENERALĂ

*Dînd cititorilor noștri un număr special, de 32 pagini, cu prilejul
Sf. Paști, le urăm din toată inima: Sărbători fericite!*

NOI MEMBRII LITERARI AI ACADEMIEI.

In actuala sesiune, Academia romîna și-a complectat secția literară cu alegerea d-lor N. Gane, Dului Zamfirescu și Andrei Birseanu în locul dece-

daților B. P. Hasdeu, Olănescu-Ascămo și Iosif Vulcan. Membrii corespondenți în aceeași secție, s'au ales dd. Barbu Delavrancea și S. Mehedinți.

MONUMENTELE NOASTRE ISTORICE

Ca publicațiune trimestrială va apare de aci înainte «Buletinul Comisiunii monumentelor istorice». Intia fasciculă (București, C. Gübl, 1908, pg. 8 în 4°), se înfățișează admirabil ca execuție artistică și e foarte îngrijită în cuprinsul ei. Notele istorice și arhitectonice, precum și ilustrațiile numeroase cu privire la ruinele mănăstirei Comana au un interes deosebit; deasemenea raportul comisiunii despre activitatea sa în 1907. Intreaga parte istorică a fasciculei se datorește d-lui Al. Lăpădatu, secretarul comisiunii, iar partea artistică d-lui arhitect N. Ghica-Budești.

NECROLOG LITERAR.

Asemenea ftizicilor întârziată se stinse, în zorile primăverii, «Viața literară și artistică», al cărei trai vegetativ era de mult un secret public. Prevenim pe confrății de la alte reviste, ca oameni buni ce sîntem, să se ferească de contactul cu baccilii acum ambulanzii ai ftiziei literare, clasați și declasați, precum baccilul Chendi ori Cioflec ori Eftiniu ori Cazaban, dacă nu vreați să cadă pradă cumplitei boale care nu iartă. Pe unii din acești baccilii îi cunoaștem și noi și n'am uitat cît a trebuit să desinfectăm pe urma lor...

CRITICII LITERARE AȘI GAZETELOR.

Pînă la ce grad supt zero poate rezista înghețului pana unui critic literar de gazetă, ne arată pseudonimul «Apostol» din ziarul «Viitorul». Intr'o dare de seamă care-i profetește autorului un viitor și mai strălucit decît «Viitorul» ...present, se afirmă, cu o seninătate adorabilă, că «se poate afla numai decît *verosimilitatea* (!) celor ce se susțin» acolo... Apoi urmează o sumedenie de bazaconii cari arată cît de multă incultură se cere pentru detestarea edițiilor critice și cît de puțină cultură pentru slăvirea edițiilor de... corector, rău și acesta. Păcat de libertatea prea mare pe care simpaticii directori ai «Viitorului» o dau unor colaboratori cari ar putea servi cel mult ca împărțitori de ziar, nu de idei.

NOTIȚE BIBLIOGRAFICE.

Au apărut de curînd, în editura «Minerva»: «Nuvele, povestiri» și «Momente, schițe, amintiri», cuprinzînd proza literară a d-lui I. L. Caragiale; o ediție conștiincioasă a «Poesiilor populare» culese de V. Alecsandri, datorită d-lui Em. Gîrleanu; «O istorie de demult», povestiri de d. M. Sadoveanu și traducerea romanului «O viață» de Guy de Maupassant, datorită tot d-lui Gîrleanu.

*

De Sf. sărbători apare și prețiosul volum de «Cugetări» al Adinei Olănescu, atît de mult așteptat în toate cercurile noastre literare.

*

O lectură plăcută și instructivă va găsi orice bun Român în conferința d-lui Nigrim: «Ce zice Englesul despre Romîni» (București, «Minerva»); cu

multă voiciume sint satirizate aici păcatele culturale și publice al păturilor noastre superpuse.

In «Biblioteca pentru toți» a d-lui L. Alcalay, noua broșură (324—325) cuprinde interesante note de călătorie ale d-lui dr. C. I. Istrati, pe drumul «București — Cairo». Numerele ieșite de curînd ale bibliotecii mai conțin: traducerea d-lui Ion Adam, «Nuvele alese» de G. de Maupassant, traducerea d-lui Codreanu, «Princesa 'ndepărtată» (piesă de Edm. Rostand), nuvela originală «La gura văii» de d. N. Rădulescu-Niger și o ediție a lui «Despot-Vodă» de V. Alecsandri, cu o notiță de d. P. V. Haneș.

D-l Ludovic Leist, cunoscutul profesor de limbile germană și franceză, tipărește un manual practic, foarte util, de Conversații francezo-romîne («Le Français parlé, 1908; Minerva, pg. 245; prețul 2 fr. 50). Sc.

În editura lui Hans Bondy din Berlin a apărut primul număr al unei reviste care-și propune să dea Europeanului occidental lămuriri asupra vieții complicate a Rusiei și a popoarelor sale. Scopul acesta vor căuta să-l ajungă printr'aceea, că personalități intelectuale reprezentative, și nu oameni de partid și doctrinari, vor descrie starea economică, industrială și artistică a patriei lor. Revista poartă următorul titlu: *Neuland* (Țară Nouă) foaie lunară pentru cunoașterea culturii intelectuale și economice a Rusiei și a extremului Orient, publicată de *Iosif Melnik*.

In primul număr găsim, după introducerea redactorului, un articol scurt al d-lui dr. *Theodor Barth*: Opinia publică internațională. Danezul *Hermann Bang* publică câteva considerațiuni generale asupra greutăților pe cari le întîmpină aceia cari ar dori să cunoască Rusia. Scriitorii ruși au următoarele contribuțiuni: profesorul *Ivan Oserow* din Moscova un studiu amănunțit și interesant asupra bugetului rusesc, profesorul *M. Bogoljepow* un articol asupra «Rusiei și tîrgului capitalului european», iar deputatul primei Dume *Wladimir Nabokow* o schiță: «A treia Dumă». Profesorul *Karl Ballod* scrie despre «Raporturile comerciale dintre Germania și Rusia», redactorul *Iosif Melnik* traduce, pentru întîia dată, câteva notițe asupra lui *Pușkin*, scrise de *Nicolae Gogol* în anul 1832, după care urmează începutul unei traduceri: povestirea «Iuda Iscariotul și ceilalți» de *Leonid Andrejew*. La sfîrșit se găsesc mai multe notițe literare.

Lucrarea d-lui *D. Rouso*: «Studii bizantino-romîne» (București, 1907, Göbl, 52 pag. in 8°) a fost analizată de d. *Mario Roques* în No. 145 — Ianuarie 1908 — al revistei «Roman'a» din Paris (tomul XXXVII, pag. 164—175) și d. Sextil Pușcariu în «Deutsche Literaturzeitung», anul XXIX No. 13 din 28 Martie 1908. H.

CRITICA SOCIALISMULUI

Săptămînile acestea a apărut o nouă carte englezească în contra socialismului. Trebuie să spunem mai întîi că azi *nicăieri* în lume nu se scrie mai des și mai mult în contra acestei absurde teorii decît în lumea anglo-saxonă.

De cînd cu lărgirile dreptului de vot, toată Englitera s'a alarmat de invasia celor mai fantastice planuri «sociale» în splendida ei școală de politică tradițională de pînă acum. Pe fie-care săptămîină apar cărți mari și mici în această chestie. Toate revistele mari se ocupă de ea. «*The Spectator*», vechea și celebra revistă săptămînală, de la Ianuarie încoace publică în fie-care număr al ei articole contra socialismului. Tot astfel multe alte reviste. Așa de pildă *The Nineteenth Century* (April) (The Impotence of Socialism), *National Review* (Martie) (The red flag of International Socialism), *Fortnightly Review* (Martie) (A Challenge to Socialism), etc.

Cartea de care vorbim, *A Critical Examination of Socialism*. By N. H. Mallock, arată de asemenea, ceea-ce susținem și noi, că este o copilărie a se vorbi de vr'un socialism «științific», și susține că tocmai aceste exagerări și amăgiri (*unscientific delusions*), lipsite de ori-ce bază serioasă, fac imposibilă vr'o acțiune mai de seamă pentru păturile muncitoare din Englitera.

Numai cei ce cunosc lupta mare și concentrică pe care o duce presa engleză, în imensa ei majoritate, contra socialismului își poate da seama ce va să zică o luptă politică cu arme intelectuale și morale. D.

A FOST CRISTOS EVREU ?

O întrebare ce adesea s'a pus și la care multe răspunsuri s'au dat. D-nul Houston Stewart Chamberlain, a cărui influență asupra Germanilor devine, în vremea din urmă, din ce în ce mai covârșitoare de cît a lui Nietzsche și care este, ca nimeni altul astăzi, stăpin pe tot ce se poate numi cultură superioară, spune: «*Cel ce afirmă că Cristos a fost Evreu, spune său o prostie, său o minciună*. O prostie dacă, întocmai ca un ignorant, amestică religiunea și rassa, o minciună dacă, cunoscînd istoria Galileii și complicata stare de lucruri de acolo, parte o retace, parte o schimonosește de dragul prejudecăților sale religioase său chiar spre a se arăta amăbil puternicei Evreimi». (ca *Renan* d. p. !) [H. St. Chamberlain, *Grundlagen des XIX. Jahrhunderts*, ediția VI. (1906), I. Hälfte, p. 256].

Adevărul e că Galilea se numea «Galilea Neamurilor» și adevărul e că d. Chamberlain dovedește cu nenumărate argumerte că *toată firea și înfățișarea lui Cristos e chiar și direct antisemită*,—o elementară protestare contra tuturor credințelor «religioase» formaliste, materialiste și abstracte ale Evreilor cari nu au religiozitate adevărată ci numai miș și miș de mar și mărunte prescripții de conduită în viață. Și de aceea Evreii nici nu-l puteau înțelege. Și în ziua de azi, tot numai «savantți» influențați de mentalitatea Evreilor, de presa lor, nu mai pot pătrunde pînă la izvorul nesecat al adevărilor din viață, din natură pe cari le-a propovăduit Cristos.

VALOAREA EVANGHELIILOR

Atragem atenția cititorilor asupra articolului nostru de astăzi. La noi foarte multă lume, chiar cultă și de bună-credință, e încă cu desăvîrșire desorientată în ce privește chestiunea de a se ști dacă evangheliile se «potrivesc» (!) său nu cu civilizația modernă. Cei ce știu că națiunile germanice se

ocupă zi cu zi de ele, că și-au scos chiar *constituțiile* liberale în mare parte din Sfinta Scriptură, că critica superioară a Bibliei din Engllitera este de o neîntrecută erudiție, că Bossuet, în felul lui, publicase de asemenea a sa «*Politique tirée de l'Écriture Sainte*», aceia vor înțelege importanța enormă ce este de a ne lămuri și noi în această privință. «Constituții» politice nu, dar vecinic sigure călăuze sufletești găsim în evanghelia lui Cristos. Așa ne putem explica de ce Newton, care descoperise legi ale naturii, tot el scria comentarii la evanghelia lui Ioan! De ce Gladstone zilnic se adîncea în Sfinta Scriptură. De ce Björnson și multe alte genii ale lumii fac același lucru. De ce în Engllitera, în Germania, în Statele-Unite, în Suedia, Danemarca etc., pretutindenî unde mai este o stabilitate și nădejde de a birui lumea sofîștilor de astăzi, pe fie-care zi apar nenumărate scrieri asupra Sfintei Scripturi și preocupările religioase, creștinești sint atît de profunde.

La noi mai nimeni nu mai îndrăznește a vorbi de evanghelii, dacă nu vrea să fie privit pieziș de ignoranți înfumurați și nuli. Pentru că nimeni nu s'a interesat de enorma putere ce poate da o biserică luminată, cu adevărat civilizată, — inimilor. Și nu sint spuse par'că pentru zilele de astăzi și aceste vorbe ale lui Cristos, ca toate ale lui: «Vai vouă învățătorilor de lege că ați luat cheia cunoștinței; voi înși-vă n'ați intrat, iar pe cei cari erau să intre i-ați oprit»?... (Luca XI. 52).

RELIGIUNE ȘI PSIHLOGIE

Profesorul G. Lausing Raymond de la «*Washington University*», într'o publicație a sa recentă, «*The psychology of Inspiration*», arată că religiunea are să fie salvată de cercetările psihologiei și reconciliată cu rațiunea pe calea conștiinței noastre subliminale. El arată că omul poate fi un drept-măritor creștin și savant adevărat, «*a thorough scientist*», poate împăca foarte bine credința sa creștină și judecata științifică.

CREDINȚELE NECREDINȚEI

Dr. W. H. Fitchett, într'o carte apărută tot de curînd, supt acest titlu «*The Beliefs of Unbelief*», dovedește că chiar necredința implică credința, că îndoelile sint credințe ascunse. Oricari ar fi dificultățile pe care le prezintă creștinismul, de fapt *toate ipotezele* prezintă dificultăți cu mult mai mari. Iar a lăsa ca corabia unei civilizații să se cufunde, însemnează să o lași să-și ia cursul după cum o duc vînturile și valurile.

«A SERVI ENGLITEREI»

În «*La Revue*», d. Nicolas Ségur vorbind de literatura cosmopolită ce se întinde azi și în Engllitera, arată că niciodată Anglo-Saxonii n'au avut un scriitor mai naționalist ca *Rudyard Kipling* care a obținut de curînd *Premiul Nobel*. D. Ségur nu-l găsește pe d. Kipling tocmai după gustul d-sale, căci acesta n'are decît un singur principiu: «*A servi Englliterii*». Acesta e unicul său ideal. Moralitatea lui e condusă de o singură preocupare: *mărirrea națiunei englezești*.

D.

„MINERVA“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURA
BUCUREȘTI. — B-dul ACADEMIEI, 3.

A APĂRUT :

O VIAȚĂ

(UNE VIE)

— ROMAN DE —

GUY DE MAUPASSANT

TRADUCERE DE

EM. GÂRLEANU

Romanul O VIAȚĂ este una din marile creațiuni ale literaturii universale, și a-l recomanda atențiunii cititorilor este aproape de prisos.

Volumul e întovărășit de admirabilul STUDIU al marelui critic francez EMILE FAGUET, asupra romancierului, cât și de o fotografie, cea din urmă a lui Maupassant, care are un interes deosebit prin faptul că cuprinde autograful marelui scriitor către o doamnă româncă: decedata Josephina Sturdza, fiica marelui Costachi Negri.

Traducerea se datorește nuvelistului EM. GÂRLEANU, care a păstrat în totul înțelesul originalului, adică, de la început până la sfârșit, romanul pare a fi scris de-adreptul în limba românească.

Cuperta se datorește talentatului pictor COSTIN PETRESCU și întreg volumul cuprinde 450 pagini.

PREȚUL: LEI 2.—

De vânzare la toate librăriile din țară

NOUTĂȚI LITERARE

apărute în Editura Institutului de Arte Grafice „MINERVA”. B-dul Academiei, 3. — Edgar Quinet, 4. — BUCUREȘTI

I. L. CARAGIALE

TEATRU

Prețul Lei 2.—

Rovele, Povestiri

Prețul Lei 1.50

Momente, Schیțe, Amintiri

Prețul Lei 2.—

V. ALEXANDRI

Poezii Populare ale Românilor

Prețul Lei 1.50

M. SADOVEANU

O istorie de demult

Prețul Lei 2.—

Dureri. Innăbușite

Prețul Lei 2.—

C. SANDU-ALDEA

Pe drumul Bărăganului

Prețul Lei 1.50

ADINA OLANESCU

CUGETARI

Prețul Lei 1.50

C. MOLDOVANU

Cântarea Cântărilor

Prețul Lei 1.—

AL. VLAHUȚĂ

Clipe de Liniște

Prețul Lei 1.50

N. DUNAREANU

Răsplata

Prețul Lei 1.50